

2023

-

2027

LEADER

Mansikka

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutalueisiin

SIEMENISTÄ HEDELMIKSI

KEHITTÄMISYHDISTYS MANSIKKA RY

SISÄLTÖ

1.	Johdanto, visio, missio ja Mansikan rooli paikallisena kehittäjänä	Sivu 2.
2.	Tiivistelmä strategian valmisteluprosessista	Sivu 5.
3.	Toiminta-alueen kuvaus ja nykytilan analyysi	Sivu 6.
4.	Kehittämistarpeet	Sivu 10.
5.	Valitut kehittämisen painopisteet, tavoitteet ja niihin liittyvät toimet	Sivu 12.
6.	Rahoitussuunnitelma	Sivu 18.
7.	Toimeenpanon kuvaus	Sivu 18.
8.	Seuranta ja arviointi	Sivu 20.

Liite 1: Kuvaus osallistavasta valmisteluprosessista

Liite 2: Dynaaminen verkostanalyysi

Liite 3: ELY-Leader yhteistyösopimus (sis. tukikelpoisen maaseutualueen kartta)

Liite 4: Kuntarahasitoumukset; 14.10.2022 mennessä

Liite 5: Rahoitettavien hankkeiden valintakriteerit; 30.12.2022 mennessä

1. JOHDANTO, VISIO, MISSIO JA MANSIKAN ROOLI PAIKALLISENA KEHITTÄJÄNÄ

JOHDANTO

Kehittämisyhdistys Mansikka ry:n paikallisen kehittämisen strategia "Siemenistä hedelmiksi" vuosille 2023-2027 on tehty tiiviissä yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. Prosessi on ollut pitkä ja monivaiheinen. Erityisenä haasteena strategian valmistelussa ovat olleet nopeat ja merkittävät muutokset maailmassa ja yhteiskunnassa. Heti osallistavan prosessin aluksi koronaepidemian aiheuttamat kokoontumisrajoitukset haastoivat valmistelijat ottamaan vauhdilla haltuun digitaaliset osallistamisen ja fasilitoinnit tavat. Haaste selätettiin ja osallistamisessa onnistuttiin! Tämä strategia on tehty poikkeuksellisissakin olosuhteissa yhdessä.

Strategian valmistelun aika on osoittanut, että paikallisestikin toimimme globaalissa ympäristössä. Kriisit ja muutokset maailmassa muuttavat meidän arkeamme lähes reaaliajassa. Leaderin tukeman toiminnan merkitys on noussut alueen resilienssin lujittajana entisestään, koska paikallistalouksien kehittämisellä ylläpidetään ja vahvistetaan alueen elinvoimaisuutta ja huoltovarmuutta muuttuvissa olosuhteissa.

Haasteena on ollut ja tulee olemaan entistäkin enemmän maailman nopea muuttuminen erilaisten globaalien kriisien seurauksena. Tätä johdantoa kirjoittaessa Ukrainan sotaa on käyty reilut kaksi viikkoa ja kukaan ei varmasti tiedä miten ja milloin sota päättyy vai tuleeko se laajenemaan pahimman mahdollisen skenaarion mukaan jopa kolmanneksi maailmansodaksi. Globaali talous on ollut epävakaa jo ennen sotaa ja talouden kehittymisen suunta on arvoituksellinen. Suomessa viime aikoina epävarmuutta ovat kasvattaneet erityisesti energiariippuvuus ja energianhinnan ennennäkemättömän nopea nousu, inflaation kasvu sekä vientimarkkinoiden epävarmuus. Maatalouden akuutti talouskriisi tulee vaikuttamaan laajemminkin maaseudun elinvoimaan, huoltovarmuudesta puhumattakaan. Sote-uudistus tekee tuloaan ja sen aiheuttamat muutokset ja kehittämistarpeet ovat vielä täysi arvoitus. Ennakointi suurten muutosten keskellä on erittäin hankalaa ja tarkan kehittämissuunnitelman teko strategian vaatimalle ajalle lähes mahdotonta.

Kaikesta huolimatta paikallisella tasolla on uskoa tulevaan ja intoa kehittää! Strategiaa valmistelevissa tilaisuuksissa on koettu yhdessä innostumista ja ideointi on voimaannuttanut sekä fasilitoijia että osallistujia. Me yhdessä teemme tulevaisuuden ja mihin kaikkeen me pystymmekään, jos vain haluamme! Leader-työ tuottaa konkreettisia paikallisia ratkaisuja, joilla luodaan hyvän elämän edellytyksiä. Manna Mansikasta -strategiassa vuosille 2014-2020 ja 2021-2022 painotettiin asukasosallisuuden, vapaa-ajan ja asumisen sekä vahvasti elinkeinotoiminnan kehittämistä. Tämä strategia on luonteva jatkumo tuolle yhdeksän vuoden kehittämistyölle. Uusina painotuksina mukaan on tullut biotalous ja digitalisaation mahdollisuuksien haltuunotto. Mansikka on toteuttanut monirahastoisuutta jo edellisellä ohjelmakaudella menestyksekkäästi ja se tulee olemaan osa täytöntöönpanon toteutussuunnitelmaa myös uudella kaudella.

Siemenistä hedelmiksi -strategian punainen lanka on "erikoistuva sopeutuminen, uudet ratkaisut, mahdollistava ja kestävä kehitys".

MISSIO

Merkityksellisiä
tekoja

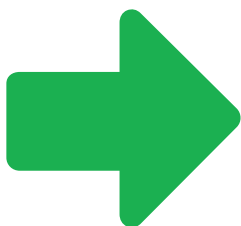
Siemenistä hedelmiksi -paikallisen kehittämisstrategian missio vuoteen 2030 on "Merkityksellisiä tekoja". Missio kuvaa paikallista toimintaa, konkreettisia tekoja ja ratkaisuja, joilla on merkitystä. Leader-rahoituksella lannoitetaan huikeat ideat, siemenet ravinteikkaassa maaperässä kasvuvauhtiin. Leader-rahoitus on tuloksellista ja vaikuttavaa.

VISIO

Yhdessä kohti kestävää ja
älykästä elämää.

Strategian visio vuoteen 2030 on "Yhdessä kohti kestävää ja älykästä elämää". Leader-toiminta on hyvän elämän edellytysten sekä elinvoiman ylläpitämistä ja kehittämistä. Kaiken keskiössä on asukas, ihminen. Strategia on rakennettu yhdessä ja se myös toteutetaan yhdessä. Visiossa näkyy tahto edistää vastuullista ja kestävää kehitystä. Älykkäät uudenlaiset ratkaisut ja reagointikyky ovat entistäkin tärkeämpiä.

**Tulevaisuus on valintoja.
Tulevaisuus tehdään itse.**

MANSIKAN ROOLI PAIKALLISENA KEHITTÄJÄNÄ

Kehittämisyhdistys Mansikka toimii alueellaan aktiivisena paikallisten ideoiden vauhdittajana Leader-rahoituksen avulla sekä aluekehittäjän roolissa tarttumassa ennakkoluulottomasti kehittämistarpeisiin ja haasteisiin. Mansikka organisaationa on toiminut jo yli 25 vuotta ja on vakiinnuttanut roolinsa alueen kehittäjänä. Leader-rahoituksella on suuri merkitys paikallisten ratkaisujen ja hyvän elämän edellytysten edistäjänä. Esimerkiksi harrastustoiminnan ja kylätoiminnan rahoittamiseen ei ole tarjolla juurikaan muita rahoitusvaihtoehtoja.

Siemenistä hedelmiksi -paikallinen kehittämisstrategia vuosille 2023-2027 on kunnianhimoinen ja uudistava strategia, jossa suunnataan rohkeasti alueen kehittämistä. Valmisteluprosessissa osallistujat näkivät tärkeänä, että strategian tulee olla mahdollistava ja rohkea. Tärkeää on rahoittaa tuloksellisia toimenpiteitä. Valintoja ja rajaamista tulee tehdä, jotta saadaan vaikuttavia tuloksia. Erilaiset kokeilut tärkeitä uusien ratkaisujen innovoinnissa muuttuvassa maailmassa.

Leader-rahoitus on tärkeä alueen kehittämisen vauhdittaja. Mansikan rooli on välittää tietoa rahoituksesta, aktivoida ideointia sekä neuvoa rahoituksen haussa ja hallinnoinnissa. Lisäksi Mansikka toimii aluekehittäjäorganisaationa ja hyödyntää myös muuta rahoitusta, kuten rakennerahastot, Erasmus+ ja muut EU-rahastot. Kansalaistoimijalähtöinen paikallinen kehittäminen laajenee kaupunkialueilta maaseudulle ja on merkittävä mahdollisuus maaseutualueille ja alueiden toimijoille. Mansikka aktivoi toimijoita alueellaan myös tämän ESR-rahoituksen käyttöön.

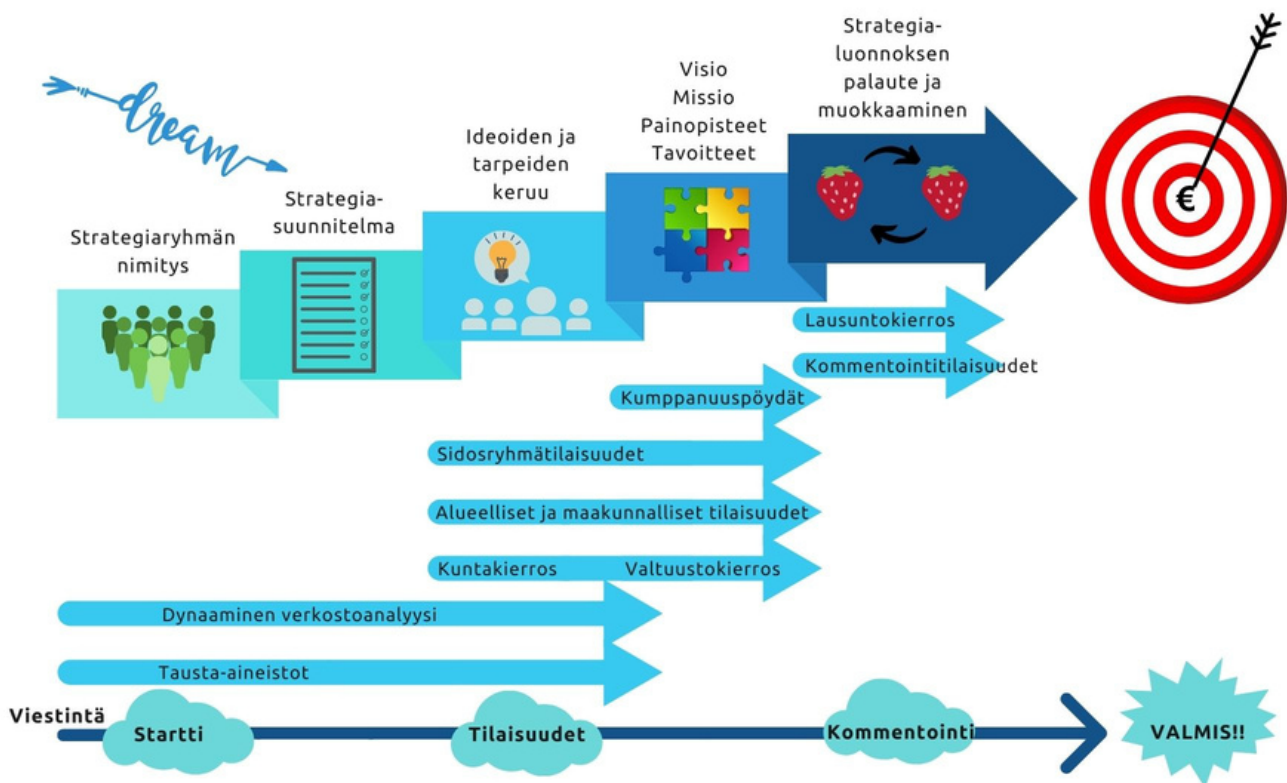
Mansikka on Leader-organisaationa jo lähtökohtaisesti verkostotoimija. Strategian liitteenä oleva dynaaminen verkostanalyysi kuvaa moninaisten ja laajojen verkostojen tavoitteita ja toimintaa, niissä Mansikka toimii joko suoraan tai välillisesti. Strategian valmisteluprosessissa osallistujilta tuli palautetta, että verkostoyhteistyö ja myös rooli verkostajohtajana ovat erittäin tärkeitä toimintatapoja myös jatkossa. Strategian osallistava valmistelu esittää käytännössä Mansikan vahvan osaamisen sidosryhmien osallistamisessa. Yhteistyöllä ja kumppanuuksilla olemme kaikki vahvempia ja sparraamme toisiamme ideoinnissa uusien ratkaisujen löytämiseksi.

Pohjois-Savossa on erittäin hyvä ja tiivis yhteistyö Leader-ryhmien kesken sekä myös Ely-keskuksen kanssa. Mansikka ylläpitää yhteistyötä edelleen seuraavalla ohjelmakaudella, esimerkiksi yhteisten ideointien, infotilaisuuksien ja työpajojen järjestämisellä. Leader-rahoituksen hallinnoinnissa jatketaan aktiivista tiedonvaihtoa. Yhteisten työntekijöiden ja tarvittaessa esimerkiksi sijaistamisen tapoja kehitetään.

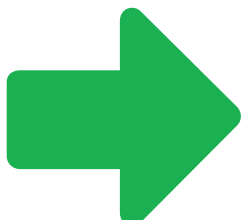
Mansikan toiminta alueen kehittäjänä ja paikallisen kehittämistyön aktivoijana on ollut pitkäjänteistä jo vuosikymmenten ajan. Paikallinen työ paikallisten tekijöiden voimin oman alueensa ja hyvän elämän edistäjinä tuo konkreettisia tuloksia. Omin käsin tehdyn työn tulokset maistuvat parhailta. Luonnollinen kasvu siemenistä hedelmiksi, ravintorikkaassa maaperässä, hieman lannoitetta ja myös kompostista voimaa vauhdittaa alueen älykkääseen kasvuun ja jatkaa konkreettista työtä.

2. TIIVISTELMÄ STRATEGIAN PAIKALLISESTA VALMISTELUSTA

Strategian valmistelun tueksi ja sparraajaksi nimitettiin strategiaryhmä, joka koostui hallituksen jäsenistä sekä kuntien ja sidosryhmien edustajista. Myös alueellinen kattavuus otettiin huomioon. Strategiaryhmä vahvisti suunnitelman (kuva 1.), jonka mukaisesti valmistelu toteutettiin tulevaisuustyönä. Työ aloitettiin "puhtaalta pöydältä". Tilaisuuksien teemoja ei määritelty etukäteen. Tavoitteena oli, että myös osallistujat saavat omaan työhönsä työkaluja ja tilaisuuksien tulokset jaettiin osallistujille sekä kuntiin. Paitsi että saimme arvokasta materiaalia paikallisen kehittämisstrategian pohjaksi, osallistujat saivat uusia yhteistyökumppaneita sekä ideoita omaan toimintaansa. Monet ideat ovat jo edenneet toteutuksiksi tai kehittämishankkeiksi.

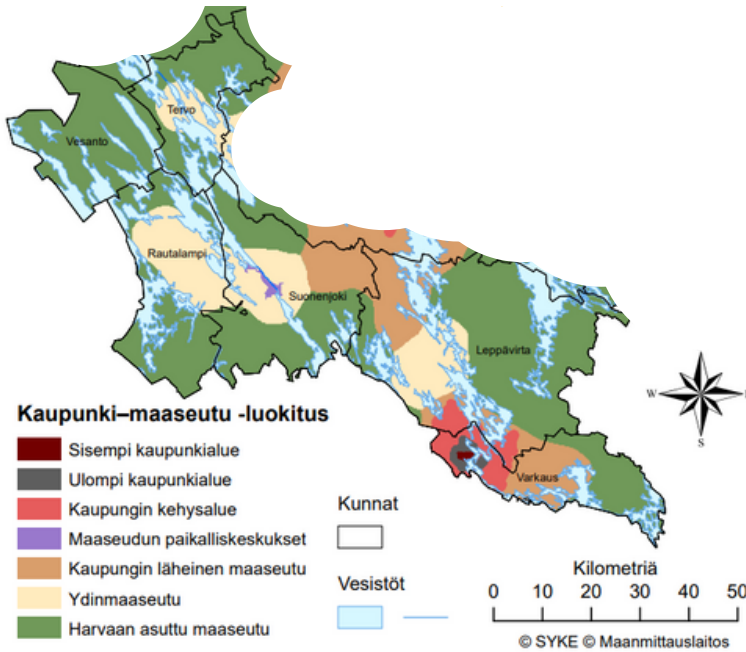

Tilaisuuksia ja työpajoja järjestettiin yhteensä 38, osallistujia oli yhteensä noin 500 henkilöä. Maakunnalliset sidosryhmät kutsuttiin Pohjois-Savon Leader-ryhmien yhteisiin teematyöpajoihin. Lisäksi hallitus ja strategiaryhmä (yhteensä 21 henkilöä) käsittelivät strategiaa 15 kokoontumisessa. Aikaa käytettiin näissä tilaisuuksissa strategiatyöhön yhteensä noin 1630 tuntia. Osallistuminen on ollut erittäin aktiivista ja innostunutta! Valmisteluprosessi on kuvattu yksityiskohtaisemmin strategian liitteessä (Liite 1.)

"Sain yhdistysten tulevaisuustyöpajasta paljon uusia ideoita ja innostusta myös oman yhdistyksen toimintaan",
Minna Vauhkonen, Kerkonkosken Ketterä ry

3. TOIMINTA-ALUEEN KUVAUS JA NYKYTILAN ANALYYSI

ALUELUOKKA	ASUKASLUKU	OSUUS
Harvaan asuttu maaseutu	5 542	13 %
Ydinmaaseutu	10 160	24 %
Maaseudun paikalliskeskukset	5 055	12 %
Kaupungin läheinen maaseutu	2 493	6 %
Kaupungin kehysalue	2 277	5 %
Ulompi kaupunkialue	11 561	27 %
Sisempi kaupunkialue	6 068	14 %
Yhteensä	43 156	

Kuvaus alueen kaupunki-maaseutuluokituksesta

Mansikan alueen asukkaista noin 65% asuu maaseudulla. Asukkaista noin 37% asuu harvaan asutulla maaseudulla tai ydinmaaseudulla. Mansikan alueen pinta-alasta suurin osa on harvaan asuttua maaseutua, joka aiheuttaa haasteita mm. palveluiden saavutettavuudelle. Alueen kunnista kolme on täysin harvaan asuttua maaseutua tai ydinmaaseutua. Kahdessa kunnassa on lisäksi Kuopion ja Varkauden kaupunkien vaikutuksesta kaupungin läheistä maaseutua sekä kaupungin kehysaluetta. Varkauden kaupungissa asutus on keskittynyt teollisuuden ympärille ja kaupungissa on sekä sisempää että ulompaa kaupunkialuetta, mutta kaupungin asukasluku on vain 21 415 asukasta. Varkaudessa on Kangaslammin kuntaliitosalue, joka on täysin harvaan asuttua maaseutua.

Alueellamme välimatkat voivat olla pitkiä. Esimerkiksi Länsi-Vesannon nuorisoseurantaloilta Horontaipaleen kylältä Vesannolta on matkaa Kangaslammin Viljolahden kylän Toukola-talolle noin 200km.

Väestö, asuminen ja hyvinvointiin vaikuttavat tekijät

Mansikan toiminta-alueella on yhteensä 43 156 asukasta (31.12.2019). Alue on väestötappiollinen ja 10:ssä vuodessa asukasmäärä on vähentynyt lähes 5 500 asukkaalla. Ennusteen mukaan väestö vähenee edelleen. Väestörakenne on myös vinoutunut, väestön keski-ikä on korkea. Vesanto on maakunnan ikääntynein ja Tervo kolmanneksi ikääntynein kunta. Eläkkeensaajien osuus väestöstä on suuri verrattuna koko maakuntaan sekä valtakunnallisesti.

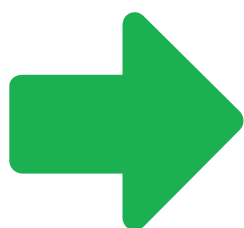
	Varkaus	Leppävirta	Suonenjoki	Rautalampi	Tervo	Vesanto	Pohjois-Savo	Koko maa
Asukasluku 2020	20 279	9 387	6 938	3 053	1 506	1 973	244 236	5 525 292
Ennuste 2040	16 558	7 788	5 952	2 485	1 265	1 395	223 779	5 525 528
Keski-ikä	48,9	49,2	50,7	48,8	54,1	54,9	45	43,2
Asukkaita km2	39	6,2	8,2	4,1	3,1	3,5	12	14,1
Taajama-aste	91,8	58,1	72,4	48,3	35,5	40,6	76,7	86,4
Eläkkeensaajat	39,7 %	39,8 %	70,4%	44,1 %	48,3 %	51,1 %	33 %	28,1 %
Työkyvyttömyys	10,7 %	10,5 %	11,2 %	11,4 %	12 %	12,7 %	8,5 %	5,8 %
Sairastavuusindeksi	126,9	116,9	135,6	125,3	127,3	141,8	119,4	100
Taloudellinen huoltosuhde	184,7	162,1	175,9	195,4	190,7	203,5	149,2	132,5
Asuntokunnat	11 243	4 696	3 659	1 596	788	1 078	124 911	
Vapaa-ajan asunnot	1 346	3 211	1 133	1 796	970	811	31 863	511 901
Työttömät	17,3 %	16,1 %	11,5 %	11,6 %	12,1 %	11,6 %	13,7 %	13,6 %
Työpaikkaoma-varaisuus	111,7	78,6	95,2	82,9	72,7	80,7	98,9	
Yrityskanta	1 158	620	548	284	138	165	14 849	416 824
Verotulot/€/as	3 858	3 680	3 482	3 372	2 897	2 921	3 729	
Toimintakulut/€/as	8 508	7 267	7 867	8 272	9 941	9 290	7 484	

Vapaa-ajan asukkaiden merkitys alueella on suuri kaikissa kunnissa. Tervossa ja Rautalammissa kausiasukkaat jopa kolminkertaistavat alueella oleskelevien määrän ja Vesannolla, Leppävirralla sekä Suonenjoella kausiasukkaiden vaikutus on myös huomattava.

Pohjois-Savossa sairastavuusindeksi on Suomen korkein ja kansantauti-indeksi toiseksi korkein. Tämä näkyy erityisesti Mansikan laita-alueen pienissä kunnissa isoina lukuina. Huono-osaisuutta kuvaavan alueprofiilin mukaan Varkauden alue (Leppävirta, Varkaus) on kokonaisuutena huono-osaisuudessa sijalla 1. Sisä-Savon (Suonenjoki, Rautalampi, Tervo, Vesanto) osalta korostuu inhimillinen huono-osaisuus, erityisesti nuorten kohdalla (mm. koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 – 24 -vuotiaat, nuorten toimeentulotuen saajat) sekä huono-osaisuuden sosiaaliset seuraukset (0 – 17 -vuotiaat kodin ulkopuolelle sijoitetut tai ne, joista on tehty lastensuojeluilmoitukset). Kuntien huoli asukkaiden hyvinvoinnista on noussut vahvasti esiin strategiatyössä.

Kuntatalous

Kuntien taloudellinen tilanne on haastava kaikissa alueen kunnissa; varsinkin pienissä laita-alueen kunnissa, joissa verotulot/asukas ovat maakunnan alhaisimpia. Kuntien palvelutuotannon kustannukset ovat nousseet merkittävästi erityisesti sote-kustannusten ja perusopetuksen osalta. Kunnat ovat joutuneet sopeuttamaan palvelurakenteitaan ja tasapainottamaan taloutta entistä enemmän. Väestön väheneminen, väestörakenteen vinoutuma, ikäihmisten määrän kasvu ja lasten ja nuorten vähäinen määrä sekä sairastavuus ja huono-osaisuuden indikaattorit lisäävät kuntien paineita entisestään. Väistämättä tilanne vaikuttaa ja tulee näkymään entistä enemmän asukkaiden palveluissa.

Sote-uudistus muuttaa kuntataloutta ja kuntien toimintaympäristöä merkittävästi tulevina vuosina, kun sote-henkilöstö ja -tehtävät siirtyvät hyvinvointialueille. Kukaan ei osaa vielä arvioida, miten muutos tulee vaikuttamaan esimerkiksi yhdistysten ja yritysten toimintaan. Strategiaa on valmisteltu 2021-2022, sote-uudistus astuu voimaan 2023 ja sen vaikutuksen alkavat realisoitua vasta 2024 alkaen.

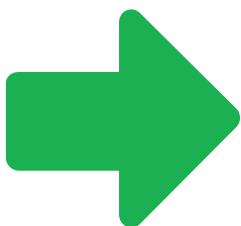
Elinkeinorakenne, yrittäjyys, työpaikat, työvoima

Pääosin alue on erittäin maaseutumaista ja profiloitunut erityisesti marjanviljelyyn. Koko Pohjois-Savon kaikista marjajaloista 57 % (130) sijaitsee alueella. Sisä-Savon yritykset ovat suurimmaksi osaksi mikro- tai pk-yrityksiä. Varkaudessa on energiateknologian sekä puunjalostuksen globaaleja yrityksiä ja se on saanut ECCP tason energiaklusteristatuksen. Toiminta-alueella merkittävimpiä työllistäviä toimialoja ovat maa-, metsä- ja kalatalous, teollisuus (erityisesti metsä- ja metalliteollisuus sekä elintarviketuotanto), terveys- ja sosiaalipalvelut ja rakentaminen. Osalla toimialoista on työvoimapula, erityisesti terveys- ja sosiaalipalveluissa, osin maataloudessa sekä rakentamisessa ja teollisuudessa.

Tervossa ja Vesannolla elinkeinorakenne on haastava ja kunta on merkittävin työllistäjä. Muissa alueen kunnissa elinkeinorakenne on monipuolisempi. Alla taulukko, jossa työpaikat toimialoittain ja sektorijaolla:

Työpaikat	Varkaus	Leppävirta	Suonenjoki	Rautalampi	Tervo	Vesanto	Pohjois-Savo	Koko maa
Alkutuotanto	1,4 %	7 %	8 %	19,1 %	17,1 %	23,2 %	5,5 %	12,7 %
Jalostus	33,1 %	37 %	29,2 %	17,5 %	13,8 %	7,5 %	20,8 %	21,1 %
Palvelut	64,4 %	53,7 %	60,8 %	60,8 %	67,3 %	67,5 %	72,4 %	74,8 %
Työpaikat eri sektoreilla								
Yksityinen	63,6 %	61,1 %	55 %	44,9 %	30,9 %	31,6 %	54,4 %	60,1 %
Valtio + valtio oy	2,8 %	0,7 %	2,4 %	0 %	2,3 %	0,9 %	7,1 %	7,6 %
Kunta	25,8 %	21,9 %	26,9 %	29,1 %	40,6 %	39,1 %	27,2 %	22 %
Yrittäjät	7,8 %	16,1 %	15,7 %	25,9 %	26 %	28 %	11,2 %	10 %

Alueella on kaksi elinkeinojen kehittämissyhtiötä. Navitas Kehitys Oy:n toiminta-alueella on Varkaus ja Leppävirta. SavoGrow Oy toimii Suonenjoen, Rautalammin, Tervon ja Vesannon kunnissa ja se tuottaa elinkeino- ja elinvoimapalvelut näihin kuntiin. Keski-Savon Uusyrityskeskus Wäläky ja SavoGrow neuvovat yrittäjiksi aikovia.

Mansikan alueella on toimiva yritysneuvojaverkosto kaikkien kuntien alueella. Neuvontaverkosto on merkittävä elinkeinojen kehittämisen voimavara.

Koulutus

Kaikissa kunnissa on toistaiseksi vielä peruskoulu. Tervossa on lapsimäärän vähäisyyden vuoksi jouduttu jo tarkastelemaan yläasteen säilymistä. Kyläkouluja on vielä toistaiseksi Rautalammin, Suonenjoella, Leppävirralla ja Varkaudessa. Lukio on muissa kunnissa paitsi Tervossa. Muuta toisen ja ammattikorkeakoulu asteen koulutusta on vain Varkaudessa. Työvoimapulaan helpotusta on haettu järjestämällä mm. alueellisia lähihoitaja- ja rakennusalan koulutuksia Sisä-Savossa sekä Varkaudessa monimuotokoulutuksena sairaanhoitaja-, sosionomi- ja tradenomikoulutuksia. Alueen väestön koulutustaso on alhaisempi kuin koko maassa tai Pohjois-Savossa.

Yleishyödyllinen toiminta

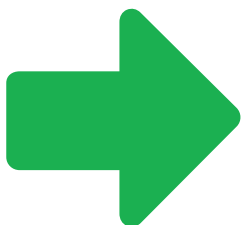
Jokaisessa kunnassa on runsaasti erilaista yhdistystoimintaa suhteessa väkilukuun. Haasteena on yhdistystoimijoiden ikääntyminen ja väheneminen sekä yhdistystoiminnan jatkuvuus. Yhdistystoiminta on keskittynyt kirkonkyläin ja jo vähentynyt kylistä muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Sisä-Savossa sote-yhdistyksiä on vain vähän ja ne sekä monet muut yhdistykset ovat yhdistyneet kuntien välisiksi. Paikallisyhdistysten toimintaedellytyksiä ei enää ole. Pienissä kunnissa kylätoiminta on hiipumassa. Leppävirta on kylien kunta ja siellä on lähes 20 aktiivista kylää. Muissa kunnissa kyläyhdistysten määrä on 1-2.

Palvelut

Asukkaille tärkeät sosiaali- ja terveystoiminnat ovat pääosin saatavissa kaikissa alueen kuntakeskuksissa. Rautalammin, Tervon ja Vesannon asukkaille osa palveluista, kuten röntgen, on naapurikunnissa. Valtion palveluita (poliisi + lupapalvelut, TE-toimisto, Kela) on tarjolla Varkaudessa, poliisin lupapalvelut Suonenjoella. Kelan toimipiste on avoinna Suonenjoella yhtenä päivänä viikossa.

Julkisia liikennepalveluja on kunnissa vain pääteiden varsilla kaupunkien ja kirkonkyläin välillä. Maaseutualueilla ei linja-autoliikennettä ole. Kunnat järjestävät jonkin verran asiointiliikennettä, mutta se ei ulotu missään kunnassa koko kunnan alueelle. Liikennepalvelulain ja Kela-kilpailutuksen seurauksena maaseudulta hävisi merkittävä määrä takseja ja taksipalvelujen saatavuus on heikkoa. Kela-taksejakaan ei välttämättä saa kunnan sisäisiin terveydenhuollon matkoihin. Myös koulukuljetusten järjestäminen on vaikeutunut.

Alueen pienissä kunnissa on vähintään yksi päivittäistavarakauppa, mutta erikoisliikkeitä (kuten vaate-, kenkä-, rautakauppoja yms. ei ole). Kyläkauppoja on yksi Rautalammillä ja Varkaudessa sekä kaksi Leppävirralla.

Yhdistys- ja kylätoiminta ovat murrosvaiheessa. Aktiivitoimijat ikääntyvät ja talkoolaisten määrä on laskusuunnassa. Yhdistyksiä on lakkautettu ja monissa toiminta on hiipumassa tai toiminta hakee uutta muotoaan. Yhdistykset ovat merkittävä harrastus- ja vapaa-ajanpalvelujen tuottaja kunnissa. Yhdistysten elinvoimaa ja toiminnan jatkuvuutta tulee tukea.

4. KEHITTÄMISTARPEET

Leader-rahoituksen tarpeita ja tulevaisuuden näkymiä on kartoitettu Leader-periaatteiden näkökulmasta dynaamisessa verkostanalyysissä tunnistetuilta ruohonjuuritason toimijoilta ja sidosryhmiltä. Tulevaisuustyöpajoissa ei ole annettu valmiina keskusteluteemoja, vaan työskentely on aloitettu osallistujien ja edustajien ajatuksista unelmatulevaisuudesta – yhteisen tavoitteen määrittelystä vuoteen 2030. Lisäksi tarveanalyysiä varten on tehty kattava tilastoanalyysi. Työpajojen tulokset koottiin sidosryhmittäin SWOT-analyyseiksi, joista koottiin yksi yhteinen alueen analyysi ja edelleen syvällisempi kehittämisanalyysi SWOT 2.0, jossa on hyödynnetty myös tilastoanalyysin tuloksia. Toisessa vaiheessa työtä jatkettiin sidosryhmien kanssa teematyöpajoissa, joissa tunnistettiin kehittämisen painopisteet sekä määriteltiin painopisteiden tavoitteet ja toimenpiteet.

Leader-toiminnan merkittävä voimavara ja kiistaton etu on ruohonjuuritason toiminta, joka tuottaa konkreettisia paikallistason ratkaisuja ja käytännön toteutuksia alueen asukkaiden toimesta yhdistyksissä, kunnissa sekä elinkeinotoiminnassa. Leader-rahoitus on tärkeä osa aluekehittämisen rahoitusta yhteistyössä muiden rahastojen kanssa. Yhteensovitetuna Leader-rahoitus ja muut aluekehittämisen rahoitusvälineet muodostavat tuottavan ja kattavan kokonaisuuden, joiden kaikkien yhteinen päämäärä on tulevaisuuden kestävä yhteiskunta.

Tulevaisuuden näkymissä tulee huomioida koronaepidemian ja Ukrainan sodan vaikutukset ja niiden aiheuttamista muutoksista selviäminen. Kriisit ovat jo opettaneet, että jatkossa tulee vahvistaa paikallistalouksia edelleen resilienssin ylläpitäjinä sekä panostaa varautumisstrategioihin.

MANSIKKA-ALUEEN SWOT

S

Monipuolinen elinkeinorakenne ja yrityseskysysteemit
Kuntien tuki ja myönteinen ilmapiiri yrittämiselle
Vahva TKI-toiminta, toimiva ja kattava neuvontaverkosto
Idearikkaus, savolainen hulluus, yhteisöllisyys
Tiloja toimintaan ja monipuolisesti lähiliikuntapaikkoja, matalan kynnyksen harrastustoimintaa
Kuntarajat ylittävää yhteistyötä, talkoohenki, kuntien moninaisuus
Vahva elintarvikeala ja erikoiskasvinviljely veturina
Energiateknologia ja energiaklusteri
Mansikka aktiivisena aluekehittäjän verkostossa

W

Väestön vähentyminen ja ikärakenteen vinouma, huoltosuhteen heikkeneminen
Resurssien puute: raha, osaaminen, rohkeus uudistaa, tekijät
Pitkät välimatkat ja saavutettavuus
Työvoimapula, ammattitaitoisen työvoiman puute
Vapaaehtoisten löytyminen, sitoutuminen toimintaan
Monikanavainen, pirstaloitunut viestintä
Palvelujen heikkeneminen, keskittyminen ja saavutettavuuden huononeminen
Pahoinvointi ja osattomuus (nuoret, ikäihmiset, syrjäytyneet)
Kuntatalouden huono tila

O

Luonnonvarat, puhtaus, luonto
Biotalous, kiertotalous, vähähiiliset ratkaisut, uusiutuva energia
Liiketoiminnan mahdollisuuksien näkyväksi tekeminen
Kaksoiskuntalaisuus, monipaikkaisuus, työperäinen maahanmuutto, kausityöntekijät, vapaa-ajan asukkaat, etä- ja joustotyö, lasten ja nuorten aktivoiminen
Yritysten välisen yhteistyön kehittäminen, alustatalous
Digitaalisuus, kansainvälisyys, uudet toimintamallit, yhdistystoiminnan uudet muodot
Pop-up -ryhmät, 4. sektorin aktiiviset toimijat
Elinvoiman kehittäminen yli kuntarajat ylittävässä verkostossa

T

Globaalit kriisit (epidemiat, sota, talouden romahdus)
Ennakoimattoman poikkeus- ja kriisitilanteet
Taantuminen, toiminnan ja elinvoiman kuihtuminen
Tiestön huono kunto, julkisen liikenteen vähyys
Nuorten pahoinvointi, harrastuneisuuden väheneminen
Puuttuva osaaminen
Työttömyys
Negatiivinen muuttoliike
Yhdistysten toiminnan hiipuminen ja loppuminen

MANSIKKA-ALUEEN SWOT 2.0 -ANALYYSI

MENESTYSTEKIJÄT	Otetaan käyttöön uusia liiketoiminnan mahdollisuuksia Edistetään bio- ja kiertotaloutta, hyödynnetään luonnonvarojen rikkaus ja puhtaus Lisätään yhteistyötä ja hyödynnetään vahva neuvontaverkosto Lisätään TKI-toiminnan tuntemista ja tiedonvälitystä Lisätään mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa (nuoret, ikäihmiset) Kehitetään uusia toimintamalleja yhdessä Edistetään työvoiman saatavuutta ja monipuolisia asumisen sekä työntekeksen tapoja Vahvistetaan alueen kärkitoimialoja ja yritysverkostoja sekä osaamista Edistetään teknologian ja robotiikan ratkaisujen hyödyntämistä	HEIKKOUEDET VAHVUUKSIKSI Edistetään osaamista, verkostoitumista sekä viestintää Kehitetään uusia palvelurakenteita ja toimintamalleja, hyödynnetään digitaalisuuden mahdollisuudet Lisätään maaseudun houkuttelevuutta ja vahvistetaan alueen imagoa Vahvistetaan yhteisöllisyyttä ja monipuolista vapaa-ajan toimintaa Edistetään mahdollisuuksia osallistua (nuoret, ikäihmiset, yritykset) Edistetään joustavia työntekeksen malleja, kausityöntekijöiden jäämistä alueelle Vahvistetaan asukasaktiivisuutta, nuorten eläkeläisten toimijuutta ja 4. sektorin toimintaa Sopeutetaan toimintaa väestörakenteen muutoksiin
UHAT VOITOIKSI	Vahvistetaan uudistumiskyvykkyyttä ja yhteistyötä Tartutaan uusiin ideoihin ja kannustetaan aktiivisiksi toimijoiksi Ylläpidetään verkostoja ja edistetään yhdessä resurssien säilymistä Lisätään talousosaamista ja rahoitusvälineiden tuntemista Edistetään uudenlaisia työntekeksen tapoja ja monipaikkaisuutta Vahvistetaan yritysten ja yhdistysten toimintaedellytyksiä ja osaamista Vahvistetaan nuorten ja ikäihmisten osallistumista	KRIISITILANTEET Lisätään talousosaamista Vahvistetaan paikallistaloutta ja vahvistetaan huoltovarmuutta Lisätään varautumista poikkeus- ja kriisitilanteisiin Vahvistetaan yhteisöjen resilienssiä Kannustetaan nuoria kehittämään itse aktiivisesti elämänsä ja elinympäristöään Panostetaan aluekehittämiseen ja politiikkavaikuttamiseen hyödyntämällä verkostoja Lisätään osaamista viestinnästä sekä toimintojen kehittämisen johtamisesta

Väestö, asuminen, hyvinvointi, palvelut

Tulevaisuustyöpajoissa tunnistettiin väestön väheneminen ja ikärakenteen vinoutuminen, jotka aiheuttavat monenlaisia muutoksia. Lapset ja nuoret sekä myös ikääntyvät ja nuoret eläkeläiset tulee hyödyntää alueen voimavarana. Maaseudun ja maalla-asumisen valtiit tulee käyttää hyödyksi, kuten myös työn tekemisen uudet mahdollisuudet sekä monipaikkaisuus. Paikallisyhteisöjen voimistaminen ja älykkäät sopeutumisstrategiat tulee ottaa käyttöön. Kansalaisaktiivisuus ja 4. sektorin toimijat ovat nouseva trendi. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden voimistaminen sekä vapaa-ajan kehittäminen lisäävät hyvinvointia. Palveluiden osalta muutostarve on suuri ja digitalisaation synnyttämät tarpeet sekä mahdollisuudet ovat haaste osaamiselle.

Elinkeinorakenne, yrittäjäyys, työpaikat, työvoima

Tilastojen perusteella elinkeinotoiminnan monipuolistamisen ja työpaikkojen määrän lisäämisen osalta on edelleen paljon tehtävää. Työvoimapula hidastaa yritysten kasvua ja toisaalta työttömyys heikentää yhteisöjen hyvinvointia. Tarvitaan uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämistä, tuottavuuden kasvua sekä älykästä erikoistumista kilpailukyvyyn kasvuvaltteina. Biotalous ja kiertotalouden innovaatioiden hyödyntäminen käytännössä sekä huippuosaamisen kaupallistaminen ovat uusia mahdollisuuksia. Tuetaan aloittavia yrityksiä sekä innovaatiotoimintaa.

Ympäristö, vähähiilisyys, biotalous, kiertotalous, älykäs energiatalous

Ainutlaatuinen ympäristö ja puhdas luonto tunnistettiin merkittävänä voimavarana ja monin tavoin suojeltavana ja hyödynnettävänä resurssina. Luonnonvarojen paikallinen omistus ja hallinta antavat mahdollisuuksia sekä vastuuta huolehtia ympäristöstä ja kulttuuriympäristöstä. Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja arjen kestävyysratkaisut toteutuvat paikallisina konkreettisina muutoksina ja ratkaisuina. Raaka-aineiden mahdollisimman kattava kierrättäminen haastaa osaamista ja liiketoiminnan suuntaamista sekä tuo mahdollisuuksia. Uusiutuvan energian käyttöönotto, energiatehokkuus ja hajautetun energiantuotannon mahdollisuudet tulee huomioida tulevaisuudessa entistäkin vahvemmin. Nuorten ilmasto-osaaminen ja yhteiskunnallinen kiinnostus on voimavara, jota voidaan vahvistaa edelleen ja yhdistää esimerkiksi kansainväliseen yhteistyöhön. Siirtymä kulutustaloudesta kohtuutalouteen on globaali muutostarve.

5. VALITUT KEHITTÄMISEN PAINOPISTEET, TAVOITTEET JA NIIHIN LIITTYVÄT TOIMET

Strategia koostuu neljästä painopisteestä ja kehittämisen teemakokonaisuuksista.

Teemakokonaisuudet ovat Nuoriso-Leader, Älykkäät kylät, Ikä-Leader ja Kansainvälisyys, joille on asetettu omia tavoitteita sekä sisältöjä ja kehittämistä voidaan toteuttaa useiden painopisteiden alla.

	<u>Painopiste 1</u>	<u>Painopiste 2</u>	<u>Painopiste 3</u>	<u>Painopiste 4</u>
	Elinvoimainen maaseutu– Muuta takaisin elämään!	Vahvat ja kehittyvät yritys ympäristöt	Uudistuva ja kestävä yhteiskunta	Älykäs tulevaisuus
	35 %	25 %	25 %	15 %
Kehittämisen teemakokonaisuudet	Nuoriso-Leader			
	Älykkäät kylät			
	Ikä-Leader			
	Kansainvälisyys			

Nuoriso-Leader

Teemakokonaisuudessa nuoret suunnittelevat ja toteuttavat omannäköistä toimintaa. Nuoriso-Leader -toiminta on avointa kaikille nuorille. He voivat toteuttaa omia projektejaan kunnissa, harrastustoiminnassa tai yrittäjyydessä. Nuorten tasa-arvoisia osallistumis- ja osallisuusmahdollisuuksia kehitetään ja nuorilla on mahdollisuus päästä mukaan päätöksentekoon. Nuoriso-Leaderissä vahvistetaan nuorten merkitystä oman alueensa kehittäjinä ja kannustetaan palaamaan takaisin kotiseudulle opintojen jälkeen. Tuetaan nuorten yrittäjyyttä ja yrittäjyyskasvatusta. Kansainvälisen yhteistyön ja monikulttuurisuuden edistäminen ovat tärkeitä.

Älykkäät kylät

Älykkäät kylät on maaseutualueiden yhteisöjen innovatiivinen ja ratkaisukeskeinen kokonaisuus, jossa paikalliset toimijat kehittävät yhteistyössä ratkaisuja osallisuuden, palvelujen, talouden, ympäristön ja digitaalisuuden edistämiseksi. Älykkäät kylät tai älykkäät yhteisöt etsivät yhteistyöllä ja kumppanuuksilla uusia innovaatioita ja yhteistyöverkostoja. Tuloksena on innovaatioita ja ratkaisuja, jotka lisäävät alueen elinvoimaa ja kilpailukykyä sekä ihmisten hyvinvointia.

Ikä-Leader

Mansikan alueella väestörakenteen muutos ja väestön ikääntyminen korostuu. Ikä-Leaderissä kehittämisen lähtökohtana ovat ikäihmisten tarpeet, toiveet ja mahdollisuudet. Ikääntyvien ja iäkkäiden osallisuuden ja aktiiviseen elämään kannustaminen on suuri mahdollisuus alueen hyvinvoinnin ja elinvoimaisuuden lisäämiselle. Ikäihmisten sivutoimisen yrittäjyyden tukeminen mahdollistaa palvelujen lisäämisen ja monipuolistumisen maaseutualueilla.

Kansainvälisyys

Kansainvälinen yhteistyö on Leader-toiminnan peruseriaate. Kansainvälisellä toiminnalla voidaan hakea oppia ja ideoita muista maista. Yli maanrajojen toimivilla verkostoilla voidaan saada uusia näkökulmia kehittämiseen ja luoda yhdessä uudenlaisia innovatiivisia ratkaisuja. Kansainvälinen vuorovaikutus ja kulttuurivaihto voimaannuttaa ja innostaa toimijoita sekä vahvistaa kielitaitoa. Strategiassa kaikkien painopisteiden alla kannustetaan rakentamaan kansainvälisiä kumppanuuksia ja jakamaan hyviä käytänteitä.

PAINOPISTEET

Mansikka toteuttaa strategiaansa aluekehittäjänä ja strategia sisältää Leader-rahoituksen lisäksi monirahastoisuuden. Valitut painopisteet sisältävät yritys- ja yhteisökehittämisen tavoitteita eri painotuksilla.

1. ELINVOIMAINEN MAASEUTU– MUUTA TAKAISIN ELÄMÄÄN!

35%

Tavoite

Maaseudulla on hyvä asua ja elää. Maaseutu on haluttu ja viihtyisä elinympäristö. Asuminen maaseudulla on trendikästä. Monipaikkaisuus, etätyö ja älykkään joustoelämän ratkaisut mahdollistavat maaseudulla asumisen ja työskentelyn entistä useammille. Asukkaat ovat aktiivisia ja osallistuvat oman elinympäristönsä kehittämiseen. Yhteisöllisyys ja osallisuus vahvistuvat ja hyvinvointi lisääntyy.

Toteutus

Vahvistetaan elämisen, asumisen, yrittäjyyden ja vapaa-ajan edellytyksiä maaseudulla. Rakennetaan älykäästä tulevaisuutta kumppanuuksilla, yhteistyöllä, paikallisilla ratkaisuilla sekä vahvistamalla muutuskäyväkkyyttä ja sopeutumista muuttuviin olosuhteisiin.

Työkalut

- Valtakunnallisissa ja maakunnallisissa osallisuusverkostoissa toimiminen
- Aluekehittäminen ja monirahastoisuus
- Leader-kehittämishankkeet: yleishyödylliset kehittämis- ja investointituet, elinkeinojen kehittäminen

Mittarit

- Uudet ja kohennetut vapaa-ajanpalvelut
- Asumisen, monipaikkaisuuden, etätyön ja joustoelämän ratkaisut
- Uudet yhteisölliset toiminnot
- Kokeilut, uudet palvelut, ratkaisut ja toimintamallit
- Osallisuuden ja asukasaktiivisuuden toteutukset
- Älykkäät kylät –yhteistyömallit ja kumppanuudet

Kylien yhteiset tilat ovat asukkaille tärkeitä vapaa-ajan toiminta- ja harrastuspaikkoja.

Nuoret ovat kiinnostuneita kansainvälisestä yhteistyöstä. Vasen kuva on portugalilaisten nuorten kanssa toteutetulta nuorisovaihtoviikolta.

Kyllä on harrastustoimintaa monenlaista ja kaikenikäisille.

2. VAHVAT JA KEHITTYVÄT YRITYSYMPÄRISTÖT

25%

Tavoite

Yritystoiminta on monipuolista, yritystoiminnan edellytykset säilyvät ja uusia yrityksiä syntyy. Uutta kannattavaa liiketoimintaa syntyy alueelle. Uusia työpaikkoja syntyy ja yritykset saavat riittävästi ammattitaitoista työvoimaa. Yritysverkostot toimivat ja yritysten sekä TKI-organisaatioiden yhteistyö on tuloksellista. Leader-tukien kohderyhmänä ovat mikrokokoluokan (alle 5 htv) yritykset.

Toteutus

Vahvistetaan kärkitoimialoja, yritysverkostoja sekä yritystoimintaa. Vauhditetaan uuden yritystoiminnan aloittamista. Panostetaan työvoiman saatavuuteen hyödyntämällä alueen vahvuuksia. Kehitetään osaamista ja TKI- toimintaa.

Työkalut

- Leader-yritystuet: investointi-, käynnistys-, maatalouden kokeilutuet sekä innovointi- ja valmennuspalvelut
- Leader-kehittämistuet: yritysryhmähankkeet, elinkeinojen kehittämishankkeet
- Mansikka-Hillo: pienet kokeilu-, kehittämis- ja investointihankkeet
- Elinkeinojen kehittämisverkostoissa toimiminen (neuvonta, teemaverkostot, organisaatioyhteistyö)
- Aluekehittäminen ja monirahastoisuus

Mittarit

- Aloittavien yritysten määrä (sisältää myös uudet osa-aikayrittäjät)
- Yrittäjyyskokeilut
- Uudet ja säilytetyt työpaikat
- Uudet työvoiman saatavuuden ratkaisut
- Uudenlainen maatalous- ja maaseutuyrittäjyys
- Verkostot ja yhteistyömallit
- Uudet innovaatiot

Lasitaiteilija Sini Majurin taidelasitöitä suunnitellaan Suonenjoen maaseutumaisemissa

Willen Jahtien Wille järjestää erä- ja kalastusretkiä tilallaan Rautalammilla. Retkievääksi saattaa saada Konneveden tuoretta muikkua paistettuna.

EP Steel'in nuori yrittäjä Emil Pakarinen on taitava metallimies, joka tuottaa alueen yrityksille alihankintöitä tilauksen mukaan.

KN Metal&Servicen Aleksi Korhonen on nuori yrittäjä ja hydraulisyntereiden korjauksen erikoisosaaja.

3. UUDISTUVA JA KESTÄVÄ YHTEISKUNTA

25%

Tavoite

Kestävän kehityksen periaatteiden (ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen) mukaan hallitusti muuttuva yhteiskunta, joka turvaa hyvät elämisen mahdollisuudet maaseudulla kaikille. Yritykset, yhdistykset ja yhteiskunta uudistavat rohkeasti rakenteita ja toimintaa. Ympäristöä, yhteiskuntaa ja ilmastoa kuormittava kulutus pienenee.

Toteutus

Edistetään bio- ja kiertotalouden ratkaisujen ja uusien ideoiden kokeiluja sekä käyttöönottoa. Hyödynnetään raaka-aineet täysimääräisesti ja älykkäästi. Ympäristövastuullisen ja uudistuvan tulevaisuuden ruokatuotannon vauhdittaminen. Edistetään vastuullista ja kestävää toimintaa yhteiskunnassa sekä yritys- ja yhdistystoiminnassa. Rakennetaan siltaa TKI-toiminnan ja ruohonjuuritason välille.

Työkalut

- Kehittämisen teemaverkostoissa toimiminen (neuvonta, organisaatioyhteistyö, ruokaklusteri, energiaklusteri)
- Leader-kehittämistuet: yleishyödylliset kehittämis- ja investointihankkeet, yritysryhmähankkeet, elinkeinojen kehittämishankkeet
- Leader-yritystuet: investointituki, maatalouden kokeilutuki
- Mansikka-Hillo: pienet kokeilu-, kehittämis- ja investointihankkeet
- Aluekehittäminen ja monirahastoisuus

Mittarit

- Uudet kehitetyt innovaatiot ja toimintamallit
- Vastuullisten ratkaisujen käyttöönottojen määrä
- Kiertotalouden ratkaisut
- Sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyys edistämisen toimenpiteet
- Yhteistyön, vuoropuhelun ja osaamisen lisääntyminen
- Uusiutuvan energiantuotannon ratkaisujen käyttöönotto

Kuvat SavoGrown kuvapankki
Tervo, Vesanto ja Suonenjoki

4. ÄLYKÄS TULEVAISUUS

15%

Tavoite

Maaseudulla on yhtäläiset mahdollisuuden ottaa käyttöön digitaalisia ratkaisuja. Yritykset, yhdistykset ja yhteiskunta on ottanut käyttöön toimivia, älykkäitä ja innovatiivisia palveluita ja toimintamalleja, jotka edistävät asukkaiden elämisen edellytyksiä maaseudulla. Tietoisuus, osaaminen ja verkostoyhteistyö toimivat.

Toteutus

Edistetään erilaisten älykkäiden ja innovatiivisten ratkaisujen kehittämistä ja käyttöönottoa liiketoiminnassa, palveluratkaisuissa ja osallisuudessa (mm. robotiikka, tekoäly, virtuaaliratkaisut, alustatalous, some, lisätty todellisuus). Edistetään ja ylläpidetään muutосkyvykkyyttä ja osaamista nopeasti muuttuvassa digiyhteiskunnassa.

Työkalut

- Digitaaliset ratkaisut –alueellisen verkoston kokoaminen ja koordinointi
- Aluekehittäminen ja monirahastoisuus
- Leader-yritystuet: investointituki, innovointi- ja valmennuspalvelut
- Leader-kehittämistuet: yleishyödylliset kehittämishankkeet ja investoinnit
- Mansikka-Hillo: pienet kokeilu-, kehittämis- ja investointihankkeet

Mittarit

- Toimivien nettiyhteyksien lisäämiseksi tehdyt toimenpiteet
- Käyttöön otettujen digitaalisten ratkaisujen määrä
- Digitaalisen osallisuuden edistämisen toimenpiteet
- Osaamisen kehittämisen toimenpiteet
- Verkostot ja niiden toiminnan tulokset

6. RAHOITUSSUUNNITELMA

Siemenistä hedelmiksi -strategian kokonaisrahoitus on noin 7,2 miljoonaa euroa.

Kehittämissyhdistys Mansikan alueen kunnat ovat sitoutuneen ohjelmakaudella 2023-2027 4,2 €/asukas/vuosi kuntarahoitusosuuteen. Kuntarahoitusosuus koko ohjelmakaudelle on näin ollen 916 420,00 €.

RAHOITUS	PP 1.	PP 2.	PP 3.	PP 4.	YHTEENSÄ
Osuus rahoituksesta	35 %	25 %	25 %	15 %	100 %
EU+valtio 80%	1 013 600	724 000	724 000	434 400	2 896 000
Kuntaraha	253 400	181 000	181 000	108 600	724 000
Yhteensä	1 267 000	905 000	905 000	543 000	3 620 000
Hankerahoitus 79%	3 620 000				
Toimintaraha 21%	962 000				962 000
Yksityinen rahoitus 35%	300 000	600 000	450 000	250 000	1 600 000
Monirahastoisuus	600 000		200 000	200 000	1 000 000
					7 182 000

7. TOIMEENPANOSUUNNITELMA

Aktivointi

Mansikka aktivoi toimijoita alueen kehittämiseen ja Leader-hankkeiden suunnitteluun rahoitusinfoilla, tapaamisilla ja aktiivisella viestinnällä. Verkostojen välityksellä Leader-rahoitusta voidaan tehdä tutuksi entistäkin suuremmalle joukolle. Mansikan alueella on kaksi elinkeinoyhtiötä ja kattava sekä toimiva yritysneuvojaverkosto. Kylä- ja harrastusyhdistyksiä tavoitetaan tehokkaasti eri viestintävälineillä, kuten uutiskirje, somekanavat, nettisivut ja printtimedia. Kuntien kanssa tehdään yhteistyötä mm. valtuustoesittelyissä, kuntayhdyshenkilöpalavereissa ja testattavaksi tulee myös kuntien johtoryhmien kanssa pidettävät ajankohtaistapaamiset. Viestinnässä panostetaan moderniin vuorovaikutteisuuteen ja visuaalisuuteen, kuten somekanaviin, neuvonta- ja viestintävideoihin ja uutena avauksena mm. podcasteihin. Aktivoinnista vastaa yhdistyksen henkilöstö apunaan hallitus ja sidosryhmät.

Yhteistyö ja verkostoituminen

Yhteistyö ja kumppanuudet ovat merkittävässä roolissa strategian menestyksekkäässä toteuttamisessa sekä paikallisessa kehittämisessä. Yhteistyöllä ja vuorovaikutuksella tuotetaan uusia ratkaisuja ja innovaatioita, sparrataan toinen toistamme ja jalostetaan ajatuksia yhdessä vuoropuhelun keinoin. Alueen ja tämän ajan tuomat haasteet ovat hyvin monimutkaisia. Yksin emme pärjää, yhteistyöllä syntyy enemmän. Strategia kannustaa luomaan uusia yhteistyöverkostoja ja kumppanuuksia.

Mansikka tekee tiivistä yhteistyötä paikallisten yhdistysten, organisaatioiden ja asukkaiden sekä Leader-ryhmien, elinkeinojen kehitysyhtiöiden ja Ely-keskuksen kanssa. Lisäksi yhteistyöverkostoissa on mukana laajasti paikallisia, alueellisia ja valtakunnallisia toimijoita. Verkostoyhteistyö on tärkeää alueen kehittämiseksi ja strategian toteuttamiseksi. Mansikan verkostot ja niiden toiminta on kuvattu Dynaamisessa verkostanalyysissä (Liite 2.)

Viestintä

Strategian viestinnän tavoitteena on, että alueen paikalliset toimijat saadaan ideoimaan, verkostoitumaan ja toimimaan oman alueensa ja hyvän elämän edellytysten kehittämiseksi. Aktivointiviestintää toteutetaan monikanavaisesti ja nykyaikaisesti niillä tavoilla, joilla kohderyhmä voidaan parhaiten saavuttaa. Sähköinen viestintä, kuten uutiskirje ja somekanavat tavoittavat hyvin mm. yhdistystoimijoita ja organisaatioita. Sähköinen viestintä ei tavoita kaikkia ja myös muuta viestintää tulee toteuttaa sähköisten kanavien rinnalla. Paikallinen printtimedia saavuttaa hyvin paikallisia toimijoita. Nuorten tavoittamiseksi tarvitaan nuorten käyttämien somekanavien osaamista ja aktivointia. Yrittäjien tavoittamiseksi tulee testata ja kehittää uusia viestinnän tapoja ja heidän osaltaan erityisesti verkoston kanssa yhdessä tehty viestintä tehostaa kohderyhmän tavoittamista. Uudistuneet nettisivut toimivat tiedon lähteenä hankesuunnittelusta ja rahoituksesta. Lisäksi viestinnällä varmistetaan, että strategia ja sen tavoitteet tunnetaan alueella.

Tulosviestinnässä panostetaan tarinoihin. Lyhyillä laadukkailla ja informatiivisilla videoilla saadaan hyvin näkyvyyttä somekanavissa. Tarinoihin tarttuvat myös paikalliset printtimediat mielellään. Myös rahoituksen saajia osallistetaan sisältöjen tuotantoon. Viestinnällä tehdään näkyväksi strategian toteuttamisen tuloksia ja vaikuttavuutta, sekä samalla Mansikkaa tutuksi alueella.

Hallinto

Mansikka ry:n jäsenistön muodostavat noin 160 henkilö-, yhdistys-, yritys- ja kuntajäsentä. Jäsenistö valitsee yhdistykselle hallituksen, joka muodostuu tasaosuuksin maaseudun asukkaiden, yhteisöjen ja julkishallinnon edustajista. Hallitus koostuu puheenjohtajasta ja kahdeksasta varsinaisesta jäsenestä sekä heidän henkilökohtaisista varajäsenistään. Puheenjohtaja valitaan vuosittain ja toimikausi on rajattu enintään neljään peräkkäiseen vuoteen. Hallitusjäsenen toimikausi on kolme vuotta. Hallituspaikat ovat hyvin haluttuja ja usein vuosikokouksessa äänestetään valinnoista. Hallituksen alue-edustavuudesta ei ole säädetty säännöissä, mutta vuosikokous pitää kiinni siitä, että kaikista kunnista on edustaja hallituksessa.

Hallitus vastaa yhdistyksen hallinnosta ja taloudesta sekä toimii henkilöstön esimiehenä. Hallituksen kokouksia on keskimäärin 6 vuodessa. Kokouksissa käsitellään Leader-tukihakemukset ja valitaan rahoitettavat hankkeet sekä seurataan strategian toteutumista ja hankkeiden tuloksia ja vaikutuksia.

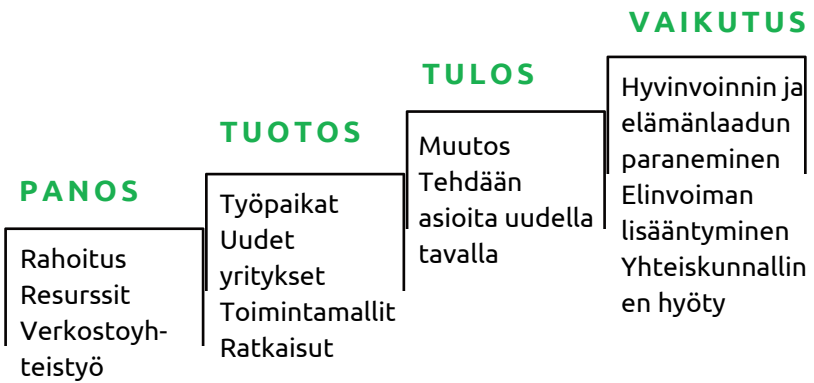
Mansikan tavoitteena on, että Leader-rahoituksen hallinnoinnissa ja aktivoinnissa on käytettävissä kahden henkilön kokoaikainen työpanos ohjelmakaudella 2023-2027.

(Mittaristoja ja arviointia kehitetään vielä ministeriön ohjeiden mukaan.)

8. SEURANTA JA ARVIOINTI

Strategian toteutumista seurataan määrällisten tuotostavoitteiden sekä painopisteiden tulosmittareiden avulla. Mittaristolla pyritään vastaamaan kysymyksiin "Mistä tiedämme, että strategian toteutuksessa on onnistuttu?" ja etenkin "Mistä tiedämme, että strategian toteutuksella on vaikutettu positiivisesti alueen kehittämiseen?". Mittariston kehittämisessä on tavoitteena vaikutusten arviointi. Millä mittareilla voidaan kuvata muutosta, jota on saatu strategian toteuttamisella aikaan. Muutosten vaikutusten arviointia mm. hyvinvoinnin tai elämänlaadun lisääntymisen voidaan tehdä laadullisella tutkimuksella ohjelmakauden lopuksi. Tulosmittareilla pyritään kuvaamaan konkreettisia tuloksia, sekä lukumääriä että laadullisia tuloksia - selkeitä muutoksia. Mittarit kertovat strategian toteuttamisen oikean suunnan.

Vaikuttavuuden portailla kuvataan strategian toteutumisen vaikutusten arvioinnin eri tasoja. Strategian vaikuttavuus syntyy yhteistyössä koko toimijaketjun toiminnasta.

MÄÄRÄLLISET TUOTOSTAVOITTEET	TAVOITE
UUDET TYÖPAIKAT (JOISTA NUORET ALLE 35V)	50 KPL
UUDET YRITYKSET	70 KPL
UUDET PALVELUT/ INNOVAATIOT	80 KPL
TALKOOTYÖN MÄÄRÄ	12 000 H
UUDET TAI UUDISTETUT VAPAA-AJANPALVELUT	100 KPL
KANSAINVÄLISET KUMPPANUUDET	20 KPL
ÄLYKKÄÄT KYLÄT -STRATEGIOIDEN MÄÄRÄ	10 KPL
BIOTALOUDEN JA KIERTOTALOUDEN RATKAISUT	30 KPL

IHMISTEN KOKOISILLE IDEOILLE! - KIITOS!

Siemenistä hedelmiksi -strategian valmisteluun ja työstämiseen on osallistunut suuri joukko ihmisiä, kiitos teille ihan jokaiselle käyttämästänne ajasta ja antamistanne ajatuksista!

Kiitos erityisesti strategiaryhmälle, hallitukselle ja Mansikan henkilöstölle, jotka olette osallistuneet tilaisuuksien tulosten analysointiin, sisältöjen ja tekstien hiomiseen sekä sparranneet meitä kirjoittajia ajattelemaan avarasti, mutta fokusoimaan riittävästi.

Strategia**LUONNOS** on nyt valmis. Nyt kääritään hihat ja aloitetaan työt :)

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin